

КУЛТУРНИОТ И НАЦИОНАЛНИОТ ИДЕНТИТЕТ ВО ЕРАТА НА ГЛОБАЛИЗАЦИЈА И ЕВРОПЕИЗАЦИЈА

Кратка содржина

Во трудот авторот се обидува да одговори на неколку прашања:

Прво, дали европскиот културен идентитет по кој сега се трага е сличен или близок до етничкиот или националниот идентитет и како тој историски се појавува во модерните национални држави и дали моделот на европскиот граѓанин може да биде изведен од моделот на националноста, по примерот како тие денес се изведени во Европа.

Второ, дека Европскиот идентитет може да биде конципиран слично на класичната потрага по идентитетот, дека станува збор за примордијален идентитет, но сепак се говори за нешто кое нема јасно определени граници, и кое постојано се формира и менува: едноставно се води „културна војна“ околу тоа како идентитетот да се дефинира, практикува и едноставно да се замисли.

И на крај, дискурсот за европскиот културен идентитет имплицира многу јасен однос меѓу идентитетот и културата, од причини што основата на националниот идентитет е во културата, таа е заеднички медиум, крвоток во чии рамки членовите на една заедница живеат. Едноставно, луѓето треба да научат да живеат во плуралистички културни заеници. Во таа смисла Европа можеби требало да почне да се изградува како заедница на различни култури.

Клучни зборови: ИДЕНТИТЕТ, ОБЕДИНЕТА ЕВРОПА, ГЛОБАЛИЗАЦИЈА, КУЛТУРА, НАЦИЈА

Културната глобализација и идентитетот

Пред да се каже било што за културниот и националниот идентитет, се поставува прашањето за карактеристиките на глобализацијата како објективен процес кој ги зафатил сите делови од светот, и во тој контекст и Европската Унија, како пример за регионална глобализација, за нејзините темелни вредности и карактеристики. Што значи да се биде европеец, врз што се засноваат основните вредности на Европската Унија, како таа функционира... се само дел од прашањата кои се значајни и тесно поврзани со идентитетот без разлика од кој аспект го анализираме. Се разбира дека поцелосен одговор на сите овие прашања е тешко да се даде во рамките на една расправа, но неопходно е да се укаже на некои аспекти без кои анализата на прашањата врзани со идентитетот би била некомплетна.

За тоа што се подразбира под поимот глобализација постојат повеќе дефиниции. Станува збор за комплексна појава-процес, која означува сè поголема поврзаност и меѓузависност на светското општество, или како што ќе напише Гиденс во неговата книга *Последици од модернизацијата*, под глобализација се подразбира „интензификација на општествените односи на светски план, која ги поврзува оддалечените места на таков начин што случувањата на локално ниво ги обликуваат случувањата кои се одиграле многу далеку и обратно“. Глобализацијата може да се разбере како „дејствување од дистанца“. Тоа делување ги трансформира сите подрачја на општественото искуство на национално, регионално, локално и најпосле на ниво на секојдневниот живот. „Таа го менува секојдневниот живот, особено во развиените земји, истовремено создавајќи нови транснационални системи и сили. Таа е нешто повеќе од само заднина на современите настани; земена во целост глобализацијата ги трансформира институциите на општествата во кои живееме“ (Гиденс, А. 2002:38). За Дејвид Хелд проширувањето на општествените односи се врши со помош на новите димензии на технолошките, организационите, административните, правните активности и преку перманентното јакнење на модерните комуникациски мрежи и новите информациски технологии. (Хелд, Д., 1997).

За тоа што претставува глобализацијата, во литературата се среќаваат повеќе сфаќања, во оваа прилика барем три од нив заслужуваат да бидат споменати: гледиштето за глобализацијата како мит; таа е идеолошка маска под која се затскриваат вистинските процеси на трансформација на светскиот капиталистички систем, кој главно го застапува познатиот Волерштајн, односно како што вели: таа е измама која е наметната од страна на моќните сили. (Волерстин, И., 2003). Интересно е гледиштето на Пјер Бурдије, (Бурдије, П., 1998:38) за глобализацијата како еден, како што ве-

ли, силен мит во целосно значење на зборот, еден силен дискурс, една силна идеја, една идеја која има општествена сила која остварува верување. За споменатиот Волерштајн, таа е „измама која нам ни е наметната“.

Второто гледиште го застапуваат автори, како што е Мануел Кастелс, на пример, кои главно ја нагласуваат широчината и длабочината на промените во сите области од општествениот живот. Глобалноста го менува нашето мислење. Глобализацијата е процес на перманентен технолошки развој, вестернизација или американизација, но и продолжување на империјализмот односно колонијализмот.

Третиот концепт глобализацијата ја посматра како изразито противречен процес (Castells, M., 2002, 2003).

За нашата тема интересни се гледиштата за глобализацијата кои се однесуваат во сферата на културата. Она што е важно да се потенцира во тој поглед е следното: делата на глобализацијата водат кон зголемување на взаемната зависност надвор од националните граници; моделот на одвоени светови е заменет со транснационална меѓузависност, и како вели Роналд Робертсон, свесноста за светот како единствено место стана дел од секојдневната реалност (Робертсон, 1992:8). Културната глобализација го спречува изедначувањето на националната држава со националното општество, таа не може да се разбере статички, туку како неизвесен дијалектички процес, или како што вели Робертсон како „глокализација“ комбинација на локалното и глобалното. Во таа смисла разбрана, глобализацијата во културната сфера се појавува во форма на два алтернативни модели: како наметната моноцентричност и како координирана полицентричност. Првиот модел води во културен монизам кој ги поништува националните идентитети и секоја посебност, а вториот овозможува културен плурализам како облик на слободна комуникација. Глобализацијата го „растресе“ воспоставениот и со децении формиран начин на живот, особено во оние општества каде спаѓа и македонското, чии институции не се прилагодени, или тешко се прилагодуваат на потребите на рационализацијата и модернизацијата, што предизвикува страв дека нешто страшно се случува или ќе се случи, а се случува нешто за што најголем дел од луѓето во државата не се во состојба да го разберат или можеби не сакаат да го разберат и за кое сè уште не постои доволно рационален одговор на предизвиците кои со себе ги носат овие феномени, од кои, се разбира, не може да се избега. Глобализацијата е процес кој ги збогатува културите, но и го разбудува чувството на страв за сопствениот идентитет. „Со глобализацијата секој идентитет е доведен во опасност, се плаши дека ќе биде разводнет и дека ќе се изгуби, и така претерува со сопствената специфичност, ја прави апсолутна и нескротлива, идол - кој како и сите друг идоли лесно доведува до насилство и жртви во крв“ (Магрис, К., 2003: 77).

Влијанието на глобализацијата повикува на радикално преиспитување на основните категории во социологијата и политологијата, пред сè, на поимите заедница, нација, општество, држава и човекови права.

Европската Унија и културниот идентитет

Се разбира дека е многу полесно да се одговори на прашањето што ЕУ не е: сигурно дека не е суверена нација-држава, со правно-политички систем и симболичко-културна надградба, но не е ни конфедерација ни сојуз на држави. Од друга страна, ги има сите организирани форми/институции присутни во сите поедини области на своето делување-има знаме, химна, некој облик на Влада (Совет на министри, Парламент), таа по нешто личи на федерација и конфедерација, потоа има заеднички пазар, царинска унија, валута, присутна е заедничка политика во сферата на земјоделието и заштита на животната средина и многу други нешта. Накратко, делува како агенција за исполнување на низа задачи и функции кои се заеднички за нејзините членки.

Најчесто за ЕУ се вели дека е наднационална организација и политички ентитет кој не може да се споредува со било што слично низ човековата историја.

Постои и друго разбирање на ЕУ во смисла на: современ политички и институционален одговор на феноменот на глобализацијата, на космополитизацијата на светот и одговор на случувањата во светот за време и по Втората светска војна, во потрага по начини на исклучување на секаква верска, расна и идеолошка исклучивост, насилство и терор, почитување на човековите права и правото на културна различност на ентитетите на нејзината територија.

Основните начела (само некои од нив) врз кои почива ЕУ се содржани во следното: почитување на човековите права, грижа за здрава животна средина, почитување на културна разноликост, соработка на сите подрачја меѓу државите членки кои се рамноправни во секој поглед, укинување на сите форми на дискриминација со чија реализација се постигнува политички идеал.

Кога ги имаме пред себе овие основни принципи врз кои почива ЕУ многу е полесно да ја разбереме суштината на идентитетот во сите негови форми на изразување во неговата етничка, културна и граѓанска појава и значење, се разбира од аспект на европската интеграција.

Имено, поимот на идентитет подразбира афективно-волева димензија на група на луѓе кои себе си се гледаат како членови на една иста заедница. Во овој контекст, се говори за три типа идентитети: културен,

прагматичен и утилитарен идентитет. Културниот идентитет произлегува од заедничкото потекло кое опстојува врз јазикот, религијата, обичаите, етносот и во таа смисла говориме за примордијална етничка неполитичка заедница. Во рамките на другите два типа на идентитет, станува збор за сплет на мноштво околности: политички, социјални, историски, кои ги определуваат животните шанси на луѓето кои живеат во заедница, имаат корист од тоа, делат заеднички вредности.

Кога говориме за граѓанскиот идентитет говориме за рedefинирање на луѓето како граѓани кои живеат на конкретна територија, припадници на заедница каде владеат закони и функционираат институции врз една политичка волја, со еднакви права за сите и врз заеднички вредности, традиција и чувства кои ги поврзуваат, исто како што е случајот со етничкиот идентитет, само што во овој случај припадноста се случува на ниво на нација-држава. Граѓанскиот-демократски идентитет се формира во услови на јасно дефинирани колективни и индивидуални права и создадени објективни услови за нивна реализација, каде личноста се доживува како слободна, достоинствена, одговорна за сопствените активности, но и за последиците кои се очекуваат дека ќе се случат. Што претставува граѓанскиот-демократски идентитет најдобро ќе сфатиме кога тој ќе се спореди со неговото „исполнување“ во недемократските диктаторски режими и тоталитарни ситеми.

Европски идентитет: дали постои

Очигледно е дека европскиот идентитет скоро целосно ја абсорбира економската сфера која е движечка сила на светската и европската интеграција и глобализација. Таа интеграција претпоставува воена и политичка интеграција. Во тој контекст, се препознатливи четири елементи на европскиот идентитет: економски, политички, воен и културен (Such J. 2000;).

Како најдобро да се разбере идентитетот на европеецот, европските граѓани: дали во културна, прагматична или утилитарна смисла. Што е она со што се идентификува европеецот, е навистина тешко и сложено прашање.

Имено, националниот, етничкиот, културниот и граѓанскиот идентитет се димензии на човековиот идентитет и тие се преклопуваат во рамките на родот, класата, територијата, религијата и етничноста кои се клучни за разбирањето на колективниот идентитет. Националниот идентитет најчесто се проектира длабоко во минатото: станува збор за примордијален и од човековото битие неделив личен идентитет. За националистот, националноста е природен феномен, неа ја имаме како што ја имаме тежина-

та, висината, полот, крвната група, тоа е нешто вродено, природно и е дел од човечката свест од моментот на раѓање. Според ова разбирање на идентитетот својствено за поголем број социолози, оној кој не ги развил неговите национални компоненти, мора да е морално расипан и инфериорен. Судирот со друга национална група води во мобилизација на енергијата на припадниците на групата и ја зголемува нејзината кохезија. Членовите на групата ја концентрираат енергијата во одбрана на нејзините интереси.

Феноменот на глобализацијата и проектот „Европа“ денес се предмет на голем број анализи во областа на социјалните науки кои последните десетина години главно се насочени на прашањата врзани со промените на културниот и националниот идентитет во услови на европеизација и глобализација. Имено, сè повеќе надвладува мислењето дека правната и економската интеграција сама по себе нема да доведе до обединета Европа, па поради тоа акцентот сè повеќе се става на културата, на Европа како културна единица и воопшто на глобалните процеси од аспект на промените во културата, а со тоа и идентитетот на поедините нации, етнички и културни групи. Имено, обидите за создавање обединета Европа можат да бидат исклучителен став за повторно разгледување на сфаќањето на нацијата како „замислена заедница“ во духот на сфаќањето на нацијата од страна на Андерсен и во тој контекст и сфаќањето на идентитетот во културна и национална смисла. Оваа перспектива „дозволува разбирање на Европа како случај на пошироко реформување на културните идентитети во рамките на современите процеси сумирани под етикетата на глобализацијата“ (Sassatelli M. 2002 :437).

Прашањето: Дали постои европска култура, а со тоа и европски културен идентитет, најчесто се става во центарот на размислувањата за обединета Европа. Оние кои се фокусираат на единството на европската култура и за кои тешко може да се каже дека постои нешто слично, Европа се разбира како заедница на различни култури и идентитети. Во тој контекст Европа треба да биде еден вид институционално засолниште за сите, чија цел е да го заштитува, охрабрува и штити значењето на плуралитетот на европските култури. Културата не може да биде „лепилото“ за европската интеграција, напротив, идејата за Европа во културна смисла би ја загрозила културната плуралност како клучна особина на Европа. Со други зборови, може да постои европски идентитет само „ако истиот е граѓански заснован врз општествен договор, а не културен, заснован врз заедничка традиција (Delanty, 1985: 1999; Sassatelli. M. 2002:439).

Но, истовременото фокусирање на Европа како единство и Европа како различност може да нè одведе во слепа улица. „Новите локализми и глобализацијата можат да се гледаат како карактеристични, како контра-

дикторни особини на нашиот свет и бараат пристап кој ќе ги земе заедно предвид“ (Delanty, 1985:1999; Sassatelli. M. 2002:439).

За Морен единството на Европа е во нејзината дијалогска природа, во комбинацијата на разлики без истите да се хомогенизираат (Sassatelli M. 2002).

Во европската култура не се значајни само владеачките идеи (христијанството, хуманизмот, умот и науката) туку тие идеи заедно со нивните спротивности. Европскиот дух не го сочинува само плуралитетот на промени, туку и дијалогот на плуралноста кој произведува промени. Дијалогиката е во средиштето на европскиот културен идентитет, а не овој или оној елемент или момент, смета Морен.

Самјуел Хантингтон (Huntington, 2003:7) говори за три концепти на глобалната култура кои се значајни за разбирањето на европската интеграција; „давос“ култура, начин на консумирање на западната култура и концепт за модернизација на незападните култури. „Денес модернизацијата претставува глобален феномен. Сите култури стануваат модерни, а со тоа избледнува разликата меѓу Западот и останатиот свет. Но, модернизацијата не имплицира и европеизација“, смета Хантингтон (Huntington, 2002: 8). Присутна е тенденција на народите да се вратат кон своите првобитни култури. Тоа е особено забележливо со свртувањето кон исламот, славењето на азиските вредности и повторно оживување на религиите во многу земји во светот. Заклучокот на Хантингтон е дека светот иако се модернизира културните разлики во него ќе останат и понатаму, а најголем предизвик ќе биде да живееме и да се снаоѓаме во таа различност. Тоа се однесува и за Европа: како да се живее во разлики. За Клајн (Klaajn, 2003: 36) културите имаат право на опстанок, но тие не се свети и често содржат елементи кои гледани од подоцнежен аспект се неприфатливи: палење на вештерки и измачувања, крвна одмазда, каменувања, се добри примери за ова. „Човековите права важат универзално. Од ова барање не смеете да се откажеме и дури кога некои ќе се обидат да не убедат дека тоа било западен културен империјализам“ смета Клајн (Klaajn, 2003).

Во Европа различноста е вредност, таа не е особина за соработка туку е самата културна особина. Глобалното и локалното не се доживуваат (не би требало) како спротивставени феномени туку како израз на комплексноста на современиот свет во кој различни слоеви на припадност го создаваат она кое често се нарекува многуслоен идентитет на современиот субјект. Се разбира дека врз ова разбирање на идентитетите се упатени многу критики. Пред сè, се укажува на неговото површно разбирање на идентитетите, како формално решение без суштина, но и успешно мото кое може да помине во нова верзија на евро-центричен триумфализам.

Културниот идентитет е на таков начин конструиран што ние можеме да говориме за повеќе нивоа: од индивидуален до трансдржавен (наднационален) и континентален идентитет. Кога говориме за глобалниот (транснационален) идентитет тогаш говориме за западен или вестернизациски идентитет. Во таа смисла западниот идентитет се разликува од азискиот, африканскиот или латиноамериканскиот. Културниот и националниот идентитет во себе ја содржат свеста за сопствената култура и историја, јазик, обичаи, верувања, начин на живот, Идентитетот подразбира збир и континуитет на особини со кои е одредена или дефинирана некоја општествена група, заедница, култура, наспроти другите, со што ја обезбедува и остварува сопствената самоидентификација.

Во овој контекст се поставува прашањето за карактерот на наднационалниот идентитет, односно можноста за негово формирање. За некои проблемот со нуклеарното вооружување може да му даде на човештвото идентитет кој ќе се базира врз закани и страв. Глобалната опасност, спрема ова сфаќање, претставува закана не само за сегашните туку и за идните генерации на таков начин што ја минимизира важноста на другите елементи на идентитетот какви што се: потеклото, етничката припадност, јазикот и религијата. Она што може да го обедини човечкиот род се базира врз отпорот кон она кое доаѓа однадвор. Овде, пред сè, се мисли на еколошкиот ризик на уништување на планетата Земја и целокупниот живот на земјата. Во општеството на ризици според Урлих Бек, минатото ја губи силата да ја определува сегашноста и на нејзино место настапува иднината, нешто кое е исконструирано. Се разбира дека на овие основи формираните наднационален идентитет нема да биде замена за националниот, затоа што уште долго време националните држави ќе бидат главни точки околу кои ќе се извршува обединувањето. Наднационалниот идентитет формиран на тој начин главно е препознатлив по слабите внатрешни врски: нема заеднички јазик, нема хомогеност во секојдневниот живот на луѓето, вредностите се тешко препознатливи, ги нема обединувачките елементи. Колку неговото втемелување врз опасностите и заканите кои без исклучок се однесува на сите, можат да ја имаат функцијата која е својствена за оние кои егзистираат на ниво на нација или се својствени за културата на групите, сè уште, тешко може да се претпостави.

Вредностите и идентитетот

Вредностите, односно вредносниот систем, исто така претставува основа врз која може да се конструира наднационалниот идентитет.

Вредностите претставуваат сложен феномен и за нив постојат многу дефиниции кои се базираат врз различни елементи. Некои сметаат дека вредностите не можат да се истражуваат изолирано, туку само во контекст на политичката култура, други го испитуват нивното потекло, трети го потенцираат нивното значење за човековиот живот и слично.

Што е битно за Европската Унија од аспект на формирање на заеднички вредности кои би биле прифатени од сите или мнозинството и кои без сомнение имаат суштинска улога во формирање на европскиот идентитет, за кој постои интензивна потрага? Во овој момент за него тешко може да се каже дека постои како дефиниран збир на вредности и ставови кои би биле заеднички за европјаните. Станува збор за конструкција за чија изградба е потребно уште многу време. На ниво на ЕУ, сè уште, нема некои важни заеднички карактеристики без кои е незамисливо формирање на заеднички идентитет кој би можело да се нарече европски: заеднички јазик, заедничка култура и духовна посебност. Најдалеку во формирањето на идентитетот се постигнало во формирањето на правни и политички институции, особено во економската сфера која е движечка сила на европската и светската интеграција и глобализација.

Развојот на европскиот идентитет не е можен без големи промени во националната свест на европјаните (Such J. 2000;84). Имено, националниот идентитет губи од важност ако го поврземе со суверенитетот и автономијата на нацијата-држава, од причина што голем дел од активностите се префрлаат на институциите на Унијата, но државата во исто време не престанува да биде целосно суверена.

За нашата тема е важна културата, односно европскиот идентитет кој се базира врз претпоставките на културата. За некои автори првиот и најважниот елемент кој е заеднички за најголемиот дел од европјаните е религијата. Просечниот европјанин е христијанин и европската цивилизација се смета за христијанска. Но, од друга страна религијата е таа која била причина за голем раздор меѓу европските народи. Покрај религијата, етиката, хуманизмот, либерализмот и демократијата се сметаат исто така за заеднички особини на европскиот идентитет.

Глобализацијата и европеизацијата имплицираат повеќе димензионални процеси кои се случуваат на различни начини во времето и просторот и кои не се униформни. Тие имаат сложена мултидимензионална и контрадикторна природа: ги спојуваат економските, социјалните, политичките и културните аспекти и се изразуваат во мрежите на интеракција меѓу

транснационалните институции, а контрадикторни се бидејќи можат истовремено да бидат рефлексивни и намерни и на меѓународно, регионално, национално и локално ниво (Bokser-Liwerat Judit. 2002: 253-254).

„Разновидната и парадоксалната природа на глобализациските процеси даде подем на нови идентитети со различни нивоа на агрегација, како што се глобалните идентитети, а ја обновува важноста на религиозните и етничките идентитети во обликувањето на глобалните, националните и локалните простори и во преуредувањето на територијалните па дури и гео-политичките простори“ (Bokser-Liwerat Judit. Ibidem).

Според Ападураи (Appadurai A. 1992.) тензијата меѓу хомогенизацијата и културната диференцијација се покажа како значаен проблем на глобалните интеракции. Луѓето чувствуваат потреба повторно да се групираат околу нивните исконски религиски, етнички, територијални или национални идентитети. За Кастелс (Castells, M., 2002) во светот на глобални текови од благосостојба, моќ и имиџ, потрагата по идентитетот-колективен или индивидуален, додаден или изграден, станува фундаментален извор на општествено значење. Влијанијанието на глобализацијата за хомогенизација во секој поглед, што најчесто е осудувано од новите националисти и културни романтичари всушност е позитивно за Роткоф (Rothkopf, 1997). Глобализацијата промовира интеграција и отстранување не само на културните бариери туку и на многу негативни димензии на културата. Таа е витален чекор кон стабилен свет и подобар живот.

Наместо заклучок

Во нашата анализа се поставија повеќе прашања:

Прво, дали европскиот културен идентитет по кој сега се трага е сличен или близок до етничкиот или националниот идентитет и како тој историски се појавува во модерните национални држави, и дали моделот за европскиот граѓанин може да биде изведен од моделот на националноста, по примерот како тие денес се изведени во Европа. Културниот идентитет во себе, накратко ја содржи примордијалноста и во прагматична смисла, тој е изведен од концептот на хомогена нација, обединет околу некоја цел како највисока вредност.

Второ, на кој начин содржината на европскиот идентитет ќе ја споредиме со другите идентитети и како ќе ја препознаеме, на пример, во однос на африканскиот, азискиот или американскиот идентитет? Како ќе ја разбереме „културата на Европа“, мисијата на Европа како „транс-историска мисија“. Прашањето за можностите за формирање на европски по-

литички народ е интересно прашање во контекст на формирањето на културниот и наднационалниот идентитет.

Нема сомнение дека Европскиот идентитет може да биде конципиран слично на класичната потрага по идентитетот и дека станува збор за примордијален идентитет, нешто кое нема јасно определени граници, нешто кое постојано се формира и менува, едноставно се води „културна војна“ околу тоа како да се дефинира, практикува и едноставно замисли.

Без сомнение дека европскиот културен идентитет може да се замисли или конципира врз некоја историски културна целина, која постоела пред било која национална културна целина. За европејците постои едно големо НИЕ, кое се развило од едно јудејско-христијанско јадро. Но, кои се оние неевропски „другите“. Тоа се прашања кои бараат поширока елаборација.

И на крај, дискурсот за европскиот културен идентитет имплицира многу јасен однос меѓу идентитетот и културата, од причини што основата на националниот идентитет е во културата, таа е заеднички медиум, крвоток во чии рамки живеат членовите на една заедница. Едноставно, луѓето треба да се научат да живеат во плуралистички културни заедници. Во таа смисла обединета Европа можеби треба да почне да се изградува како заедница на различни култури.

Литература

- Burdije P. (1998). *Signalna svetla - prilozi za otpor meoliberalnoj invaziji*. Zavoda za udbenike i nastavna sredstva, Beograd
- Bokser-Liwerat Judit. (2002). *Globalization and Collective Identities*. Social compas. 49(2)
- Castells, M. (2002, 2003). *Informacisko doba*, Svezak 2 i 3, Zagreb: Golden Marketing
- Castells, M. (2002). *Moć identiteta*. Zagreb: Golden Marketing .
- HELD, D. (1997). DEMOKRATIJA I GLOBALNI POREDAK, BEOGRAD: FILIP VIŠNJIĆ
- Gidens, A. (2002). *Tretiot pat*, Skopje: Institut za demokratija, solidarnost i civilno opštество
- Magris, K. (2003), *Vašar tolerancije*, vo zbornikot: Globalni svet, Aleksandrija press, Nova srpska politička msao, Beograd
- Rothkopf, D. (1997). *In praise of Cultural imperialism?* Foreign Polisy. 107
- Robertson, R. (1992). *Globalization, Social Theory and Culture*. Sage London
- Such, J. (2000). *Nacionalni identitet naspram evropskog identiteta*. Politička misao. Br. 4.
- Sassatelli, M. (2002). *Imagined Europe: The Shaping of a European Cultural Identity Throgh EU Cultural Policy* . European Journal of Social Theory. Published by: Sage
- Hantington, S. (2003). *Modernizacijata ne podrazbira poveće i evropeizacija . Na patot kon globalnata kultura*. Politicka misla. Godina 1. Br. 4.
- Klajn, A. (2003). *Globalizacijata i lokalnata samouprava. Silni zaednici vo eden globalen svet*. Politicka misla . Godina 1. Br. 4.
- Voters, M. (2003), *Globalizacija*, Skopje: Institut za demokratija, solidarnst i civilno opštество
- Volerstin, I. (2003), *Globalizacija ili period tranzicije*, vo Globalizacija - mit ili stvarnost, Zbornik, Beograd: Zavod za udbenike i nastavna sredstva

Ilija ACESKI

CULTURAL AND NATIONAL IDENTITY IN THE PERIOD OF GLOBALIZATION AND EUROPEIZATION

Summary

The author of this paper is trying to give answers to some questions. First, is the European cultural identity after which we are searching for now similar or close to the ethnic or national identity and how it shows itself historically in modern national states and can the model of the European citizen be derived from the model of nationality, according to the example how they are derived in Europe today.

Second, that the European identity can be anticipated similar to the classic search for the identity, that it is a question of primordial identity, but yet it is a matter of something that there is no clearly determined borders, and which forms and changes permanently: simply "a cultural war" is waging about the question how to define, practice and simply imagine the identity.

Finally, the discourse for the European cultural identity implicate very clear relation between the identity and culture, by the reasons that the base of the national identity is in the culture, it is a general media, bloodstream where members of a community live in. Simply the people should learn to live in plural cultural communities. In that sense Europe might start to build itself as a community of different cultures.

Key words: IDENTITY, UNITED EUROPE, GLOBALIZATION, CULTURE, NATION.